

“El papa havia d’haver vingut amb el reconeixement de la nostra regió pastoral”

Joan Bada (Barcelona, 1937) és sacerdot, doctor en història de l'església i professor emèrit de la Universitat de Barcelona i de la Facultat de Teologia de Catalunya. En aquesta entrevista fa un repàs de les repercussions de la visita del papa Benet XVI a Barcelona.

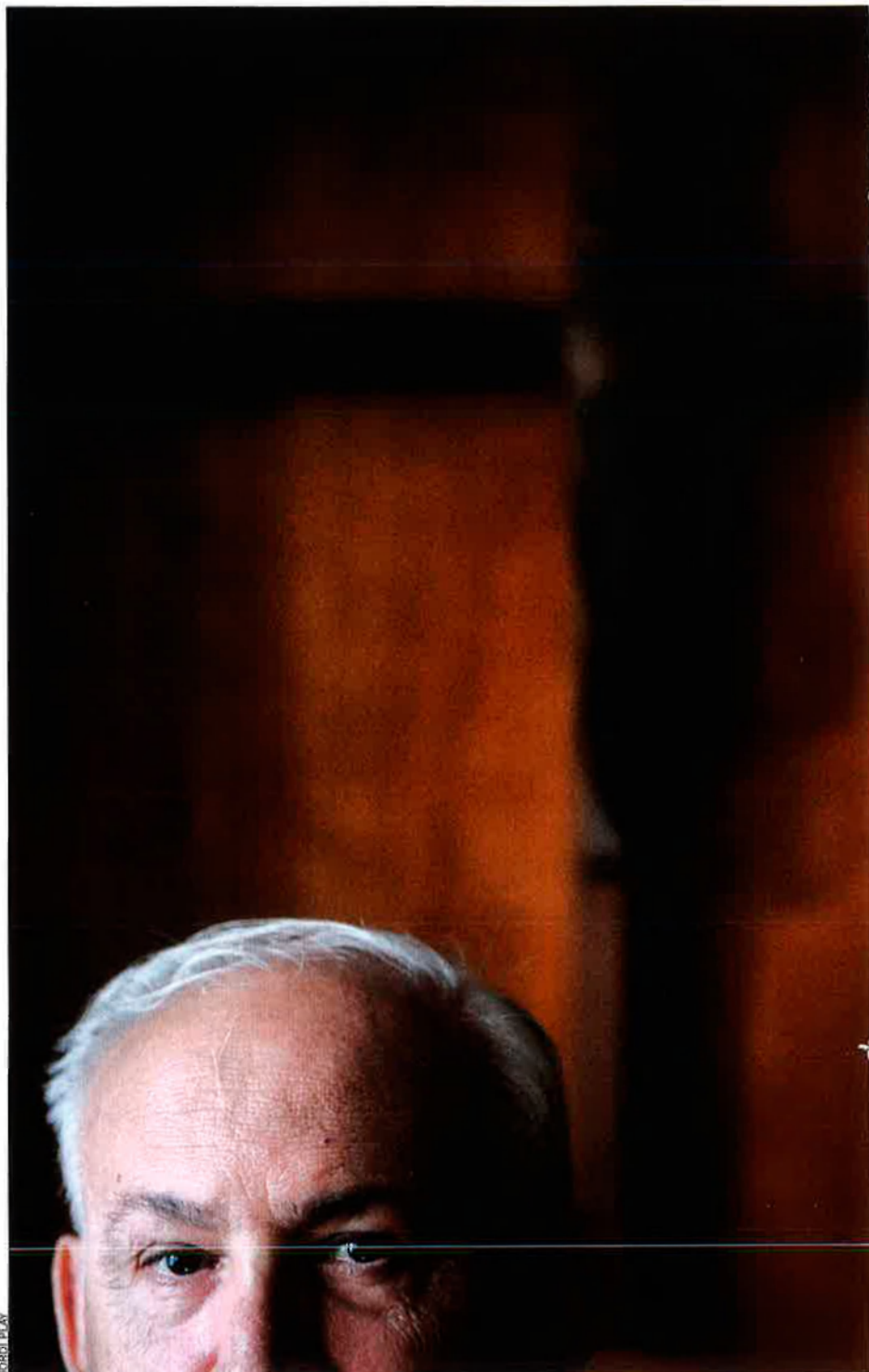
Què us van semblar, a grans trets, els actes que es van fer amb motiu de la visita del papa Benet XVI a Barcelona, el dia 7 de novembre?

—L'acte litúrgic a la Sagrada Família em va semblar molt bé, molt ben preparat i amb un bon equilibri en l'ús de les llengües: català, castellà i llatí. Per tant, la meua valoració és positiva. Tot es va fer respectant allò que manen els cànons litúrgics. L'única cosa que em va semblar estranya és la manera com es va vincular a la cerimònia la gent que hi havia a la plaça de la Monumental.

—**Què voleu dir?**

—Hi havia una llunyania entre la gent que es trobava dins la Sagrada Família i la que era a la Monumental. La comunitat religiosa estava molt dispersa. Portar l'eucaristia a un lloc tan allunyat d'on es deia la missa ho vaig trobar una mica estrany. Però calia atendre tota la multitud.

—Esteu d'acord que, sobretot gràcies al seguiment televisiu fet per TV3, la imatge de Barcelona i de

“Benet XVI no va venir a Barcelona per fer que l'economia millorés”

Catalunya ha millorat de cara a l'exterior?

—Qualsevol persona que s'ho mirés fredament ha de reconèixer que, des d'un punt de vista tècnic, la televisió va fer un treball excel·lent: jugant amb els silencis, respectant les veus originals, fent una tria molt acurada de les imatges. A més, TV3 també va mostrar que una televisió no estatal és capaç de fer grans coses.

—Compartiu l'opinió de l'alcalde de Barcelona, Jordi Hereu, quan, abans de la visita de Benet XVI, va dir que això significaria un gran benefici econòmic per a la ciutat?

—Segons que sembla, ara ja no ho diu ningú, això. Se senten molts comentaris de gent, sobretot comerciants, que diuen que hi han perdut diners. Ara bé, a mi això em sembla un efecte accessori. El papa no va venir a Barcelona per fer que l'economia de la ciutat millorés. Si això, gràcies a ell, es produeix, doncs molt bé, però aquest seria un efecte col·lateral de la visita.

—I des del punt de vista espiritual, què ha aportat la presència de Benet XVI a Barcelona?

—Vaig sentir el comentari d'algun periodista que deia que avui ja ningú no es recorda de la visita de Joan Pau II, fa gairebé trenta anys. El fet és que aquestes coses deixen poc rastre. És una vivència interessant del sentiment religiós, però si preguntem a la gent d'aquí a deu dies potser ens quedariem sorpresos.

—El cardenal arquebisbe de Barcelona, Lluís Martínez Sistach, va dir que la visita del papa havia fet revifar l'autoestima de Catalunya i de l'Església....

—M'atreveixo a dubtar que la visita hagi tingut gaires efectes. Fou un acte important, d'acord, però veig difícil que això faci canviar res. Ho diu l'experiència del passat. Dubto que hi hagi gaire gent que recordi l'acte que el papa Joan Pau II va fer al camp del Barça l'any 1982, amb molta assistència de gent, malgrat la pluja.

—De fet, aquesta vegada no hi va haver tant seguiment com s'esperava al carrer. Quina en va ser la causa, o causes, a parer vostre?

—Jo ho atribueixo al fet que vivim en una altra època. Trenta anys no passen debades. Avui la gent veu les

coses amb més distància. I tampoc no fan un esforç excessiu en vista d'actes d'aquesta mena. Diumenge a la tarda, a la missa de la meua parròquia hi havia la mateixa gent de sempre. Ni més, ni menys. La visita del papa no havia fet canviar res, en aquest aspecte.

—En canvi, la visita de Benet XVI sí que va condicionar l'elecció de la data de les eleccions al Parlament de Catalunya, que tenen lloc aquest mes. Penseu que en algun moment s'ha fet un ús partidista d'aquesta visita, a l'àmbit municipal o del govern de la Generalitat?

—No, crec que no. Segons la meua opinió, el paper de les autoritats ha estat equilibrat. La qüestió de la laïcitat s'ha tractat força bé.

—Això contrasta amb l'ús que el govern valencià va fer de la visita de Benet XVI a València, ara fa quatre anys...

—Catalunya és diferent. És una porta oberta a Europa, on els corrents laïcistes i la democràcia són més ben entesos. Aquí no s'ha volgut barrejar l'Església amb l'estat. A València la qüestió era més candent, el motiu de la visita del papa tenia a veure amb la família. A Catalunya, en canvi, tothom ha estat d'acord amb la dedicació de la Sagrada Família.

—El líder del PP, Mariano Rajoy, sí que en va fer un ús partidista. Què en penseu, del comentari que va fer, dient que el fet que el papa parlés en català durant la litúrgia és la millor cosa que li ha passat al català en mil anys?

—Una mica exagerat. Cal posar cada cosa al seu lloc. Que el papa parlés català és una cosa que s'hauria d'acceptar com a normal. Defensar el català hauria de ser la normalitat, com també ho és que hi hagi un predomini del català i que es faci servir també el castellà per a facilitar l'acollida dels immigrants.

—Sigui com vulgui, quan Rajoy va dir aquestes paraules, no devia saber, recordar o voler recordar que els Borja van portar el català al Vaticà al segle XV.

—Això seria demanar-li més cultura de la que té. En temps dels Borja a la cúria els deien "i catalani" [els catalans].

—Abans dèieu que va trobar que l'ús de les llengües havia estat equi-

librat. No creieu, però, que el papa podia haver fet servir el català més extensament en l'homilia?

—Jo ho vaig trobar equilibrat. Barcelona és una ciutat bilingüe. El papa va fer servir el català i el castellà, i la part més controvertida la va fer en llatí. Cal tenir en compte, a més, que el papa s'expressa més bé en castellà. Vulguis o no, això s'ha de respectar. A segons quina edat a una persona no li pots demanar més.

—De tota manera, sembla que l'acceptació del fet català per part de l'actual papa va molt més enllà que la del seu predecessor, Joan Pau II. A què ho atribuïu?

—No veig que l'acceptació del fet català sigui molt més gran. A mi m'hauria agradat que el papa, tenint en compte que encara hi ha pendent la creació de la regió pastoral catalana, hagués vingut amb aquest reconeixement per part de Roma. Això, ens falta. Després de la divisió del bisbat de Barcelona, ens cal una consciència d'Església catalana. El respecte per la llengua és un fet concret, que no aporta cap canvi en l'actitud del papa envers Catalunya. Una mostra que no hi ha cap canvi fou el nomenament, pocs dies abans de la visita, del nou bisbe de Solsona, que ha aixecat controvèrsia dins del bisbat, perquè és una persona que tira cap a la dreta.

—No veieu, doncs, cap canvi d'actitud entre Benet XVI i Joan Pau II, respecte a la qüestió catalana?

—Passa que Joan Pau II no va tenir cap atenció pel català. Tothom havia posat molta confiança en ell, pel fet de ser polonès. Però ben aviat hi hagué el primer ensurt, quan li van lliurar el primer exemplar de l'Enciclopèdia Catalana i no va tenir cap conseqüència. En algun moment, Joan Pau II hauria pogut fer alguna felicitació en català, però no ho va fer. En canvi, per a Benet XVI això no és tan difícil, perquè és bavarès i ha vist de més a prop el sistema de *länder*. Per això entén més fàcilment el fet català i el troba més normal.

—Per què no es va aprofitar la visita de Benet XVI per tornar a presentar la qüestió de la regió eclesial catalana?

—Suposo que l'agenda del papa ja era prou atapeïda. No se li pot demanar més. Això de la regió, malauradament, queda a molta distància dels bisbes de

Catalunya. Faria falta un lideratge més concret en aquesta qüestió. Tanmateix, val a dir que la qüestió de la regió no se l'ha inventada ningú de la comunitat de base, sinó que la van acordar els bisbes al Concili Tarraconense l'any 1995. Des del punt de vista del dret canònic no hi ha cap impediment. Només falta la declaració de Roma, però, malgrat tot, pesa la pertinença a l'estat espanyol. El problema és que som una nació sense estat i mentre això sigui així ens costarà de tenir el reconeixement ple de l'Església catalana.

—Fins i tot el Vaticà va respondre a la carta publicada per un grup d'intel·lectuals catalans al *Corriere*

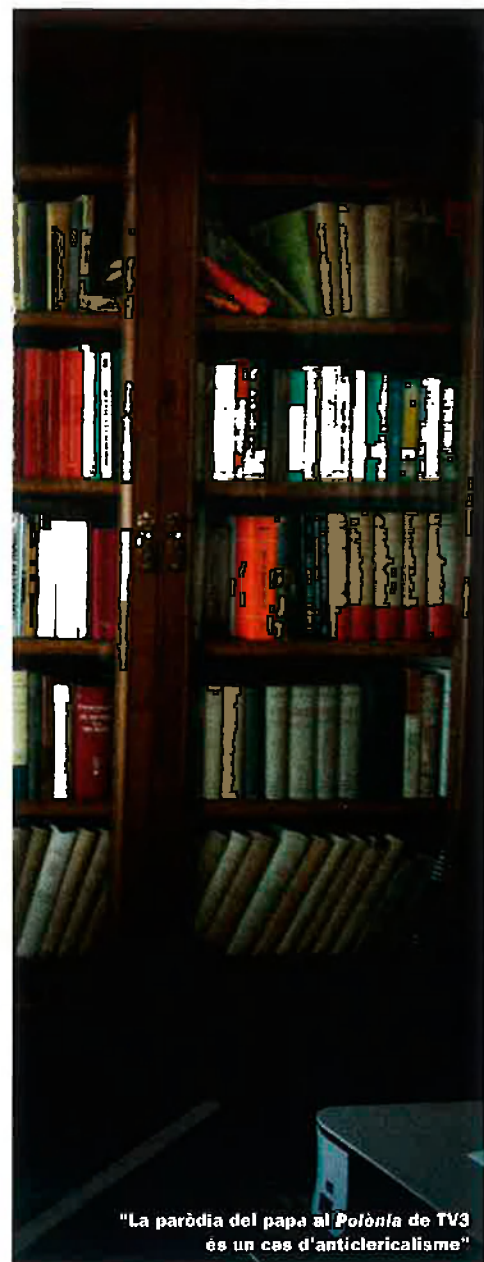
della Sera —que donaven la benvinguda al papa—, dient que d'Església només n'hi ha una...

—Això té a veure encara amb la no-acceptació plena del Concili Vaticà II, que, com a gran aportació, va dir que les esglésies locals no trenquen la universal. Encara hi ha dues visions, la que diu que l'Església és un conjunt, amb diferents pastissos, i l'altra que diu que hi ha una església local, on els bisbes i els fidels fan la unió. Això fa molt mal als sectors més conservadors, que diuen que posa en perill la unitat de l'Església. Penso que només és una excusa, perquè a parer meu els qui defensen l'Església local també defensen la universal.

—El fet que l'arquebisbat de Barcelona hagi pogut organitzar la visita de Benet XVI directament amb Roma és un indicador que l'Església catalana va aconseguint una certa llibertat de moviments respecte a la conferència episcopal espanyola?

—Sí. Aquest és un dels aspectes positius de la visita del papa. Significa un aval del fet que cada Església té les seves característiques. L'ús del català, cantar el "Virolai"... tot això mostra que l'arrel existeix, per més que des de Roma costi d'acceptar.

—De tota manera, quan es va acomiadar, Benet XVI va dir unes paraules, referides als pobles, que han

"La paròdia del papa al *Polònia* de TV3 és un cas d'anticlericalisme"

estat interpretades com una crida a la unitat d'Espanya. Hi veieu cap influència dels sectors més espanyolistes de l'Església?

—No, no crec que hi hagués cap intervenció. El record universal és un dels deures que té el papa. Jo crec que volia subratllar que la germanor religiosa mena també a la germanor entre els pobles. El papa té prou maduresa per a no deixar-se influir en aquestes qüestions.

—Penseu, però, que el papa es va equivocar quan va comparar el laïcisme actual amb l'anticlericalisme dels temps de la Segona República?

—A aquestes preguntes, contestades al vol —i mai tan ben dit—, no cal donar-

los tanta importància. Tot i que, en el fons, sí que és veritat que som davant un rebrot d'anticlericalisme. Per exemple, la paròdia del papa al programa *Polònia* de TV3 és un cas d'anticlericalisme. No he vist que hi surti cap imam musulmà. Es demana un respecte. El papa va dir allò, però al darrere hi ha una altra cosa sobre la qual caldria reflexionar. Quan es va morir Franco, el cardenal [Narcís] Jubany em va demanar la meua opinió. Jo li vaig dir que, tot i que per primera vegada s'havia fet una transició sense cremar una sola església, la societat havia canviat. Aquestes coses demostren que encara som en temps de transició, que no s'han assumit encara certes coses de la llibertat religiosa. Factors com el nombre de casaments o l'assistència a les esglésies mostren que alguna cosa ha canviat i que la resposta de l'Església hauria de ser diferent. Crec que és hora de demanar que un estat que es proclama aconfessional tingui una llei de llibertat religiosa com cal.

—Què hauria d'incloure aquesta llei?

—En primer lloc, el cristianisme no hauria de prevaler per sobre de cap altra religió. El tracte que les diverses religions han de rebre de l'estat ha de ser el mateix, independentment del nombre de fidels. Crec que aquest canvi no es pot endarrerir més i que, al cap i a la fi, és el que crea anticlericalisme. L'Església Catòlica no pot tenir voluntat de supremacia basant-se en el fet que és majoritària. A l'estat se li ha de demanar que es mantingui laïc, però que ajudi tots els ciutadans a actuar lliurement i sense conflictes.

—El president del govern espanyol, José Luís Rodríguez Zapatero, no va assistir a la cerimònia a la Sagrada Família i, a més, va *contraprogramar* un viatge a l'Afganistan. Com valoreu aquesta actitud?

—A mi em va semblar correcte. Penseu que fou una bestiesa debatre si el president havia d'anar a la missa o no. Si ell diu que no és creient, què hi ha de fer en una església? Acomiadant el papa com a cap d'estat, n'hi va haver prou. Mentre el papa sigui un cap d'estat, aquestes coses seran un problema. A mi, em van fer molta nosa els honors militars que li van fer a l'aeroport. S'hauria de buscar la fórmula jurídica per tal que les visites papals fossin

únicament pastorals i que el papa no viatges com a cap d'un estat.

—Les queixes de l'Església espanyola per l'actitud de Zapatero de separar Església i estat són justificades, tenint en compte que rep 6.800 milions anuals de les arques públiques?

—Independentment de quant rebi, la qüestió sempre és la mateixa. L'Església ha de donar resposta als problemes concrets de la gent. Per exemple, en el cas del divorci, és molt lògic que l'estat fes una legislació. Atacar-lo per això fou una cosa fora de lloc. L'estat ha d'atendre tots els casos i no sempre pot fer lleis que tinguin en compte la concepció cristiana. Per tant, és normal que hi hagi un distanciament entre l'Església i l'estat. Cal mirar de resoldre conjuntament els veritables problemes, com ara la desocupació o la sida, per exemple.

—I les queixes dels manifestants, que protestaven bàsicament pels casos de pederàstia o per l'actitud de l'Església contra el matrimoni homosexual o l'avortament, creieu que són prou raonades?

—Jo vaig trobar que algunes eren de mal gust i fruit de poca imaginació. No és una manera de crear un bon clima de laïcitat. Al carrer tothom pot fer què vulgui, però penso que hi ha més maneres de protestar.

—Després del viatge a Barcelona, el papa Benet XVI va anunciar que posaria fil a l'agulla a l'afer dels casos de pederàstia. Creieu que s'hi arribarà al fons?

—Jo crec que ho farà. Amb el dret canònic a la mà, hi ha coses que ja s'haurien pogut fer. Aquí han fallat els càrrecs intermedis i el papa els ho ha recordat. A aquesta qüestió cal donar-hi una resposta sense excuses. És un pecat des del punt de vista de la religió i un delictes des del punt de vista civil. Totes dues coses han de tenir el seu correctiu.

—La dedicació del temple de la Sagrada Família contribuirà a la causa de la beatificació de Gaudí?

—Penseu que sí. Però cal fer tots els passos. L'Església no valora si un temple és millor o no, sinó si la vida de la persona ha estat exemplar des del punt de vista cristià. Si es demostra que fou així, doncs benvingut sigui.

Xevi Camprubi